

ПОЗИЦИЯ НА КОАЛИЦИЯ ЗА КЛИМАТА ОТНОСНО НОВИТЕ ЕКОИЗИСКВАНИЯ ЗА ГОЛЕМИТЕ ГОРИВНИ ИНСТАЛАЦИИ

Всяването на паника отвлича вниманието от истинските решения за въглищната индустрия в България

Уважаеми дами и господа,

През последните месеци представители на няколко министерства, депутати, синдикалисти и др., повдигнаха темата за искане на отлагане и изключение от правилата (т. нар. дерогация) от приетите през април нови изисквания за най-добри налични техники (НДНТ) за Големи горивни инсталации (LCP BREF), които пряко засягат бъдещето на въглищните централи в България.

Ставаме свидетели, че вместо да се подготвим за преход към нисковъглеродна икономика и въвеждането на най-новите технологии в енергетиката, България използва всяка възможност да удължи живота на замърсяващите централи и демонстрира, често и абсурдни позиции, като това че въглищата са национална гордост и т.н.

Коалиция за климата, от която са част и екологично сдружение „За Земята“, „Грийнпийс“-България и WWF България, изразихме безпокойството си от посоката на развитие на обсъждането на темата в българското общество, включително и на провеждащата се среща днес в Стара Загора¹.

Новите екологични изисквания са вече приети от ЕК и ще влязат в сила от 2021 г. Създаването на ненужна паника сред обществото и излагане на тезата, че дерогацията е

¹ <https://goo.gl/n6s8DC>

единственото спасение, отклонява вниманието от факта, че въглищата нямат бъдеще и това се потвърждава всекидневно.

Така се пропуска възможността да се обсъдят реални мерки за бъдещето развитие и модернизиране на енергийния сектор в България. Фокусът, за който трябва усилено да говорим у нас, особено политиците, трябва да падне върху посоката на развитие, а не спасяване на въглищата — гориво от миналия век, което вече е изиграло своята роля.

Организациите, искащи дерогация за остарелите и замърсяващи въглищни централи, не осъзнават, че едно такова отлагане няма да доведе до намирането на безболезнен и справедлив подход за тяхното „пенсиониране“. Единственото, което ще постигнат е една агония и удължаване на вредното им съществуване с цел повече икономическа облаги, но само на тесен кръг лица, за сметка на цялото общество.

Вече години наред правителствата в България нямат ясен план и стратегия за постепенно затваряне на финансово нерентабилните, пряко и косвено субсидирани и сред най-силно замърсяващи въглищни централи в Европа. Те не полагат никакви усилия в посока развитие на алтернативна заетост на работещите в тези централи и въглищни мини, като по този начин с лека ръка обричат на неясно и несигурно бъдеще хиляди български домакинства. Продължава да се пренебрегва екологичното и здравно въздействие от действащите остарели горивни въглищни централи. Не се вземат предвид и икономическата стойност на тези щети под формата на загуба на работни дни и намалена работоспособност на хората във въглищните региони, заради негативните здравни ефекти върху населението - преки и косвени. А това е крайно необходимо, за да се види каква е общата сметка, която обществото плаща за поддържането на този клон на българската енергетика.

Налагането на нови, по-строги стандарти за отделянето на замърсяващи вещества от големи горивни инсталации са възможност за въглищната индустрия да остане още седем до 15 години на пазара и да приключи жизнения си цикъл, като планира своето постепенно оттегляне и въвеждане на програми, които да компенсират загубата на работни места. Здравето на хората, околната среда и икономиката могат да бъдат най-големите печеливши от по-стриктни мерки за ограничаване вредното въздействие на добива и използването на въглищата у нас.

В момента сме свидетели, но и всички прогнози сочат, че до 2030 г. енергийният сектор ще се трансформира и това ще направи невъзможно съществуването на енергетиката в сегашния ѝ вид – това е реална възможност за страната ни да развие нисковъглеродна икономика в контекста на европейските и световни цели и да реализираме промените, случващи се в сектор енергетика във всички страни с малко изключения.

Преди месец в медийното пространство у нас излезе статия със заглавие „Как да спасим „Марица Изток“² , която представя една смела и нетипична визия за бъдещето на въглищното сърце на България. Вместо отговорните и заинтересовани институции в страната да се фокусират върху това как да поискат нова дерогация и така да си спестят повече работа в близко бъдеще, те могат да се запознаят с подобни алтернативни виждания, които бързо намериха подкрепа в Брюксел например.

Енергийната система у нас има нужда от дръзки и творчески решения, ако искаме да бъдем в крак с времето, а не да пазим реликви от миналото. Преходът към енергетика без въглища е не само възможен, но и вече се случва. Крайно време е да помислим за това как този преход да започне да се случва и у нас справедливо и отговорно към хората и общностите, които са най-засегнати и потърпевши.

В редица страни в Европа ставаме свидетели на изготвянето т.нар. планове за енергиен преход от въглища към възобновяема енергия, което на този етап в България е само мираж. Също така, изискването към страните членки да започнат да подготвят своите климатични и енергийни стратегии³ става все по-видим процес и сроковете приближават, а у нас дори не говорим за тази така важни стратегии, които целят да променят сектор енергетика, за да може той да отговори за постигането на глобалните и европейски цели за климата.

Не на последно място все още сме свидетели, че в България битува догмата, че не може да има енергетика без базови мощности, т.е. без големи енергийни мощности на въглища, ядрено гориво или големи ВЕЦ.

Всъщност, истината и примерите от целия свят ни демонстрират, че това понятие вече не отговаря на реалността и новите мощности, базирани на източници от възобновяема енергия (слънце, вятър, биомаса и геотермална енергия), вече се превръщат в основни енергопроизводни мощности на много места по света.

Не без значение е и факта, че малките и децентрализирани ВЕИ мощности, собственост на хора, бизнес, кооперации, малки населени места и пр., започват да се превръщат в гръбнака на този нов енергиен сектор на 21-ви век. Това освен че смущава енергийния сектор в България, вероятно и силно притеснява някои енергийни „играчи“ у нас, тъй като означава и прекратяване на някои дългогодишни нарушения и корупционни схеми, които българския сектор енергетика носи като печална слава, но обикновено се плащат от редовия потребител и данъкоплатец.

² http://www.dnevnik.bg/analizi/2017/05/10/2967500_kak_da_spasim_marica_iztok/

³ <http://green-budget.eu/wp-content/uploads/2016-03-07-ZANNIER-Energy-Union-and-governance.pdf>

Имено заради горното Коалицията би искала да постави и следните важни въпроси, които да бъдат обсъдени и решени заедно:

- 1. Незабавно изработване на план за действие за закриването на морално и материално остарелите ТЕЦ, като Бобов дол, Брикел и ТЕЦ Марица-3;**
- 2. Изготвяне на средносрочен план за закриване на останалите ТЕЦ-ве с включване на създаване на т.нар. decommissioning fund;**
- 3. Спиране на парите от фонд Козлодуй за възледобива;**
- 4. Изготвяне на нова дългосрочна енергийна стратегия, отговаряща на европейските и глобални цели и тенденции, а не пренаписването на старата с нови думи и използването на различни институти на БАН за прикриването на бъдещи корупционни схеми в сектор енергетика.**

В заключение, от Коалиция за климата бихме искали да обърнем внимание, че твърденията, че новите еко изисквания за големите горивни инсталации ще лишат от препитание над 100 хил. души, заети във въглищния сектор, и се рискува да породят тежко социално напрежение в един цял регион на страната – област Стара Загора и Маришкия басейн, **е абсолютно невярно.**

Призоваваме ресорните министри, но също и Министър-председателят Бойко Борисов да не допускат да бъдат заблуждавани с подобни прогнози.

Истината у нас е, че от новите европейски правила, най-уязвими са централите на енергийния олигарх Ковачки, който отдавна трябваше да приведе инсталациите си в съответствие с европейските норми и когато това не се случва, е нормално те да бъдат реструктурирани и в последствие затворени. Нечовешките условия, при които работят хората във въглищния сектор у нас, дълговете на сектора, високото замърсяване на околната среда и неспособността им да реагират според задълженията им са неща, с които те отдавна трябваше да се справят. Не го правят и вероятно сега стоят зад недоволствата и обвиненията към Брюксел.

От **Коалиция за климата** припомняме, че централите в България са различни и на тях ще са им необходими много различни инвестиции, за да се съобразят с новите норми. Слагането на всички въглищни централи под един знаменател е много подвеждащо, защото това далеч не е така. **Дори и да се получи дерогация от Брюксел, това не отменя необходимостта от отговаряне на изискванията, а просто отлага неизбежното с няколко години.**

В допълнение смятаме, че профсъюзите от друга страна трябва да се грижат предимно за работните места, заплащането и условията на труд. В този смисъл притеснението им за негативните ефекти от новите регламенти на ЕК за големите горивни инсталации е неоснователно. **Регламентът не е сериозен фактор за бъдеща загуба на работни места и доход. Развитието на енергийните технологии обаче е. България рискува да загуби много в енергетиката, ако не ускори реформите в сектора.**

България също така трябва да ускори либерализацията на енергийния пазар, да модернизира инфраструктурата си, да развива нови технологии и да стане много по-активен „играч“ в региона. Това са и акцентите, които бихме искали да се обсъждат на срещи като днешната в Стара Загора.

За съжаление това няма да стане със субсидирана въглищна индустрия, раздути щатове, които да тежат на данъкоплатците, а с много по-предприемачески и пазарен подход към енергетиката, с придвижването ѝ напред, не тегленето назад. В противен случай българската енергетика ще се стопи и реални работни места ще бъдат наистина загубени. Завинаги.

Профсъюзите трябва да бъдат прогресивна част от този процес точно в името на своите членове. Това, което правят сега, е сериозно против техния интерес.

Повече по темата можете да видите тук:

<http://www.greenpeace.org/bulgaria/bg/novini/2017/poziciq-za-vaglishtata-i-horata/>

<http://www.greenpeace.org/bulgaria/bg/novini/2017/poziciya-otnosno-protivopostavyaneto-na-novite-ekologichni-normi-za-tec/>

За контакти и допълнителна информация:

Георги Стефанов, Ръководител програма „Климатични промени и Зелена икономика“ към WWF България, GSM +359 889 517 976, e-mail: gstefanov@wwfdcp.bg

Теодора Стоянова, Координатор на кампания „Климат и енергия“ към Грийнпийс България, GSM +359 889 521 550, e-mail: teodora.stoyanova@greenpeace.org